

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

פלא יועץ

- ברכות -

וחרדה ילבש בבואו לברך את קונו אשר הזמין מזונו ושאר הנאות, מה מאד צריך לזהר לברך הברכות כתקונן אות באות תיבה בתיבה, ומה גם בהזכרת ה' כל עצמותיו יאחזמו רעד, כי את המלך ה' צבאות רם ונשא ישא ברכה, ואם לא יזהר, ח"ו, את ה' הוא מגדף, ואחר כונת הלב הן הדברים.

לכן צריך לזהר בכל הברכות, ובפרט בברכת הנהנין, וביותר בברכת המזון שהיא דאורייתא, לא מפני שהיא ארוכה תהיה חטופה, רק ערוכה כדת וכהלכה, והוא דבר שהדעת מחייבו ועין רואה בנוהג שבעולם אפילו בברכת הדיוט, כל שכן וק"ו בבואו לברך למלך הכבוד, איום ונורא, אשר מחסדו הגדול הרשנו לברכו ולהזכיר שמו הנכבד והנורא, ולמצוה יחשב לנו, וקובע לנו שכר וברכה על הברכה, לכן צריך לזהר לאמרה כהלכה.

וגדר לזה לומר כל הברכות בקול רם, כי הקול מעורר הכונה, וידע נכונה אם ברך, ולא יכנס בספק, ויהיה זוכה ומזכה לענות אחריו אמן, וילמדו ממנו שאינם בקיאים.

וגם צריך לזהר לקיים דברי חז"ל לטבל פרוסת המוציא במלח שלש פעמים, ולא יעבור במקום שאפשר, כי כל דבריהם עומדים ברומו של עולם.

(רבנו אליעזר פאפו ספר "פלא יועץ" ערך 'אכילה ושתייה')

לב טוב

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲסוּרָה נָא וְאֵרָאָה מִדּוּעַ לֹא יְבַעַר הַסֵּנֶה. וַיֵּרָא ה' כִּי סַר לְרֵאוֹת (ג, ד)

רבותינו אמרו שהבין משה כאשר אך נכנס לאותו אזור כי המקום מקום קדוש לפי פריחתם של העופות שם. והנה בבואו לשם ראה דבר מוזר שהסנה איננו אוכל ואמר "אסורה נא ואראה" וגו'. וכאן המקום לשאול, מדוע צריך ההקדמה "אסורה נא ואראה", יראה מבלי לומר אסורה נא.

אך משה רבינו כל צעדיו היו בחשבון ובדבקות עם הקב"ה, ובודאי להיות סתם "סקרן" הרחיק משה זאת. אך הבין: הנה, מקום זה הוא מקום קדוש, וא"כ כל מה שנעשה כאן, בודאי אינו סתם טבעי, אלא "מראים לי", ולכן אמר: אסורה נא ואראה, כי אין זאת סתם סקרנות, ומדוע לא יבער הסנה.

וכאשר עשה זאת נאמר: 'וירא ה' כי סר לראות ויקרא' וכו'. מה צריכה הקדמה זאת שראה ה' כי סר לראות. אבל כבר אמרו רבותינו, שהכונה כאשר ראה ה' כי משה רבינו היה תמיד צר לו על סבלות אחיו, וכמ"ש "וירא בסבלותם" אמר עלי לרוממו וליתן לו משרה קדושה להיות רועה על עמי, ואז ירויח לשוחח רבות עם האל ב"ה.

וז"ל המדרש רבה (פ"ב סימן ו): אמר רבי יצחק מהו כי סר לראות, סר וזועף הוא זה לראות בצערן של ישראל במצרים, לפיכך ראוי הוא להיות רועה עליהן, מיד 'ויקרא אלהים מתוך הסנה'. גם בזוהר הקדוש (דף כב.) כתוב: "אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק, משה היה מהרהר ואומר שמא ח"ו יכלו עם ישראל בעבודה קשה זו". הרי כמה היה משה רחמן ואיכפת לו. וכך טבעו מעולם, שהרי כאשר ראה איש עברי מכה, התערב. וכאשר ראה שני עברים ניצים, התערב. וכאשר ראה בנות יתרו סובלות, התערב והושיען. זוהי מידה נפלאה, לשום לבו על זולת ולא לומר מה איכפת לי. אדרבא קום ועזור קום וסעוד, להיות "אכפתי", ולא קר שאין מזיז לו בליבו כלום רק אוהב עצמו ודואג לטובתו.

דוגמא מיני דוגמאות. אדם עובר בשוק ולפתע מעד חבירו ונפל, הוא נעצר ומסתכל עליו מרחוק צוחק מחייך וממשיך בדרכו. ותחת שיחיש צעדיו לעבר הנופל, ויקימהו, הוא צוחק ונשאר קר ואדיש. או רואה אדם פלוני הולך, ופתאום נקרעה שקית הפירות ומתגלגלים והוא מסתכל מחייך וממשיך, תחת לבוא ולאסוף פירות חבירו ולהציל ממונו. אכן זהו בא מחמת מידות האדם אשר לא טובות. אבל היהודי צריך להיות עם לב טוב איכפתי סומך וסועד.

שבת שלום ומבורך!

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד אי"ה

ברכה על נס שנעשה לאבותיו

שאלה: בשו"ע (או"ח סימן ריח ס"ד) פסק: הרואה מקום שנעשה נס ליחיד אינו מברך אבל הוא עצמו מברך שעשה לי נס במקום הזה וכל יוצאי ירכו ג"כ מברכין שעשה נס לאבי במקום הזה. ע"כ. ובמשנ"ב (סקי"ז) כתב וז"ל: זה קאי על בן, ומבן בן ואילך יברך שעשה נס לאבותי או לאבי אבא. ע"כ. ונסתפקתי מה הדין אם נעשה נס ביחד באותו מקום גם לזקנו מצד אביו וגם לזקנו מצד אמו (כגון שנסעו ביחד או הלכו ביחד באותה דרך או היו בבית אחד) מה יהיה נוסח הברכה.

תשובה: כשהעשה נס לב' זקניו, נראה שמברך שעשה נס "לאבותיי" ושניהם נכללו. וכמו שאנו אומרים בתפילה "ואלקי אבותינו".

ברכה על נס שנעשה לאם אביו

שאלה: עוד בהנ"ל יש להסתפק האם ג"כ בנעשה נס לזקנתו יברך, וא"כ מה יברך, האם יברך שנעשה נס לאם אבא. **תשובה:** כשנעשה נס לזקנתו יברך שעשה נס לאם אבא, וכמו שכתב המשנה ברורה גבי אבי אבא.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים, או בפקס: 02-9709118,

או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartora1@gmail.com

אבן יקרה

רועה נאמן

אמרו חז"ל: מפני מה זכה משה רבינו להנהיג את ישראל? שבזמן שהיה רועה את צאנו של יתרו, ברח לו אחד מהגדיים אל המעיין, רדף משה אחריו עד שתפס אותו והשקהו, אח"כ נשא אותו על כתופו והחזירו לעדר. אמר הקב"ה: מי שיודע לרעות את הצאן ברחמים, יבא וירעה את צאני...

שואל הבעל שם טוב, אמנם מעלה גדולה יש בהנהגת הרחמים שלו לאותו הגדי, אבל עדיין הרי הדבר מעיד על חוסר אחריות, וכי עוזבים ומפקירים עדר שלם בשביל גדי אחד?...

הוא מקשה והוא מתרץ: אכן כן. עדר שלם שהולכים יחד אין מה לחשוש עליהם, מחמת שהם מלוכדים יחד. אבל כאשר גדי אחד פרש והוא לבדו, בדד ישב מחוץ למחנה, עליו יש לרחם כי הוא נתון בצרה גדולה, וצריך לשקוד ולמצוא לו תקנה...

זו היתה חכמתו והבנתו העמוקה של משה רבינו בהנהגת הצאן, וכזה ראוי לרעות את עדת בני ישראל. (פתח שערי שמים)

ישמח לב מבקשי ה'

הננו שמחים להודיע כי במסגרת שיעורי הקבוצה של מורנו

הגאון הרב **אלעזר זאב רז** שליט"א

יתקיימו מעתה השיעורים בחלק "חשן משפט"

בדינים אקטואליים המצויים למעשה

השיעור מתקיים מידי **יום ראשון בשעה 4.45**

בבית הכנסת "מוסאיוף", ירושלים

ומועבר בשידור חי באתר מוסאיוף: www.musayof.org

ההאזנה "קול הלשון": 03-617-1001

ארכיון השיעורים ב"קול הלשון": 03-617-1068 שלוחה 20

נצוד לשונך מתוך הספר "חפץ חיים"

איסור קבלת לשון הרע הוא אפילו אם שמע מאיש שהוא מהימן לה כדברי שני עדים, ומה שכתבנו לעיל דמותר לגלות הענין בהצנע לרבו ולאיש סודו, אם ידע אשר יאמין דבריו כדברי שני עדים, ומותר לרבו לקבל דבר זה ולשנוא אותו ולהתרחק מחברתו, עד אשר יודע לו ששב מדרכו הרעה, היינו שם שהוא דבר אשר לפי האמת מותר לספר בגנותו עבור זה אם לא עשה תשובה, כיון שעבר במזיד על עון דבר המפורסם בישראל שהוא אסור, שאין לתלות עליו עוד שום זכות, לא כן בדבר שיש לתלות עליו זכות, כגון בחסרון ידיעת איסור המעשה, או אולי בשגגה בא לידו, או לספר עליו דברי דופי וגנאי בעלמא, או בענין שלילת המעלות, או לזכור עליו מעשי אבותיו וקרוביו או מעשי הראשונים, בודאי לא שייך בזה מהימן כבי תרי, דמאי הוי אם הדבר הזה אינו שקר מעקרו, אע"פ כן אסרה התורה להמספר לספר בגנותו עבור זה, רק לדונו לצדק בענין הזה.

המדרג להצלחת א. ש. ג. ת. תח"י לזיווג הבן

הלכתא לשבתא

המכבד את השבת זוכה לעשירות גדולה, כמסופר בגמרא מסכת שבת (דף קט"ו): אמר רבי חייא בר אבא, פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא, והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו, וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו, ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים, וכשמניחים אותו אומרים 'לה' הארץ ומלוואה' וגו', וכשמסלקין אותו אומרים 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם'. אמרתי לו: בני, במה זכית לכך? אמר לי: קצב הייתי, ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי: 'זו תהא לשבת'. אמרתי לו: אשריך שזכית, וברוך המקום שזיכך לכך.

(מתוך חוברת 'קניות לשבת')

הגליון יוצא לאור על ידי מוסדות "מתן תורה". ת.ד. 57124 ירושלים

www.MatanTorah.org

לקבלת הגליון בדוא"ל שלחו ל: dvartora1@gmail.com